

Osmnáctý ročník VVT „Broumovsko 2011“

The 18th annual weekend research camp „Broumovsko Protected Landscape Area 2011“

Tomáš Diviš

Olešnice 52, 549 41 Červený Kostelec; e-mail: tomas.divis@email.cz

Úvod

Víkendové výzkumné tábory jsou jarní setkání východočeských ornitologů zaměřená na získání nebo doplnění poznatků o avifauně vybraných regionů Královéhradeckého a Pardubického kraje, která mají rovněž za cíl umožnit mladším nebo začínajícím ornitologům získat cenné znalosti a dovednosti pod vedením zkušených kolegů. Doposud nepřerušená tradice Víkendových výzkumných táborů (dále jen VVT) Východočeské pobočky ČSO byla zahájena nultým ročníkem na Králickém Sněžníku v roce 1993. Nápad se ukázal jako velmi zajímavý a jeho životaschopnost se v dalších ročnících jen potvrzovala. Zájem členů pobočky o účast na VVT byl až do začátku nového tisíciletí poměrně velký; počet účastníků tehdy běžně přesahoval 20 lidí (ČERNÝ 1994, DIVIŠ 1997, ŽDÁREK 1998, REJL 2000). Po ročníku 2002, kterého se zúčastnilo ještě 18 lidí (DIVIŠ 2003a), zájem členů výrazně poklesl až na osm účastníků v roce 2006 (MACH 2007), resp. sedm účastníků v roce 2008 (BARTONÍČEK 2009). K mírnému oživení zájmu došlo až v ročnících 2010 (viz FEJFAR 2011), 2011 (Broumovsko; tato práce) a 2012 (Les Království a Přírodní park Hrádeček; v přípravě). Ne ze všech ročníků VVT však byly publikovány zprávy o jejich výsledcích a průběhu. Z ročníků 1993 až 1996 existují jen jakési deníkové záznamy příhod psané v uvolněném stylu (ČERNÝ 1993, 1994, 1995, 1996). Až z ročníku 1997 je ve shodném stylu psaná práce ČERNÉHO (1997) doplněna přehledem pozorovaných druhů (DIVIŠ 1997). Zcela však chybí jakékoliv publikované zprávy z ročníků 2000 (Českořebovsko), 2001 (Jestřebí hory), 2003 (Poloučení) a 2009 (Podél Opatovického kanálu).

Chráněná krajinná oblast Broumovsko se v roce 2011 stala cílem VVT už potřetí (1. VVT Javoří hory 1994, 8. VVT Jestřebí hory 2001), odborné zprávy z předchozích ročníků však chybí. Souhrnnější avifaunistických prací z území dnešní CHKO Broumovsko je poskrovnu. Ve 40. až 60. letech 20. století působil hlavně na Policku velmi aktivní ornitolog Václav Fábera. Jeho obsáhlá bibliografie zahrnuje převážně krátké zprávy o pozorování jednotlivých ptačích druhů, ale několik kratších prací se věnuje avifauně menších územních celků nebo zástupcům některých ptačích řádů (FÁBERA 1947, 1947–48, 1949, 1959, 1961, 1963). Z mladší doby chybí soubornější faunistické publikace zcela, ale prací zabývajících se jednotlivými druhy na území CHKO Broumovsko, nebo jeho území alespoň zčásti zahrnujících, je více, např. VRÁNA (1993, 2001, 2004), DIVIŠ (2003b, 2004, 2008), KÖPPL (2011). V tomto příspěvku shrnují výsledky faunistického průzkumu území CHKO Broumovsko v rámci 18. ročníku VVT.

Popis sledovaného území

Předmětem zájmu 18. VVT byly lesy severovýchodních svahů hlavního hřebene Broumovských stěn s nejvyšším vrcholem Korunou 769 m n.m., lesy české části Mirošovských stěn s nejvyšší kótou 665 m n.m. a zemědělská krajina s lidskými sídly na pravém břehu řeky Stěnavy v úseku od Meziměstí po hranici s Polskem u Otovic s nadmořskou výškou cca 360 až 450 m n.m. Jmenovitě byla provedena pozorování v lesích Broumovských stěn v oblasti Modrého Kamene a Velké kupy nad Martínkovicemi a Bukové hory a Mirošovských stěn u Vernefovic, zemědělské krajiny v nivě Stěnavy u Meziměstí a mezi Broumovem a Otovicemi a v intravilánech obcí Martínkovice, Božanov, Otovice, Ruprechtice, Křinice a Broumov. Poslední den byla provedena vnější revize kostelů a přilehlých hřbitovů v obcích Vernefovice, Vižňov, Ruprechtice, Heřmánkovice, Šonov a Otovice. Významnou součástí odborného programu tábora byly výsledky pozorování ze čtyř přípravných návštěv Broumova, které ve dnech 13. až 23.5.2011 uskutečnil Pavel Žďárek. Alespoň částečně byly prozkoumány jihozápadní část kvadrátu 5363, severovýchodní část kvadrátu 5463 a jihozápadní část kvadrátu 5464.

Kvádrové pískovce jádrové části CHKO vytvářejí skalní města s věžemi o výšce až 100 m nebo stolové hory a kuesty se skalními městy a systémem rozsáhlých jeskyní. Nachází se zde suťové lesy, zbytky pralesních bučin, smrčiny na rašeliništích a reliktní bory ve skalních městech či údolí nebo nivы zdejších toků. Také zemědělská krajina, s výjimkou nejnižších poloh Broumovské kotliny, se vyznačuje ještě stále dosti vysokým podílem luk a pastvin, už jen místy však v přirozených druhových společenstvech.

Na vody je sledované území poměrně chudé. Středem Broumovské pánve protéká v Polsku pramenící a do Polska u Otovic se znova vracějící řeka Stěnavy. Ta má četné levostranné přítoky z Javořích hor a pravostranné přítoky z Broumovských stěn. Nejvýznamnějšími stojatými vodami jsou Slegrův rybník neboli Kačinec severně od Křinic, Cihelný rybník západně od Broumova, Hejtmánkovický rybník u Hejtmánkovic, rybník Břídlo u Olivětína, soustava rybníků Kaprový, Prostřední a Krajný západně od Hynčic (železniční zastávka Ruprechtice), Horní rybník východně od Březové a dva nově zbudované rybníky u Starostína. Mimo to je v oblasti Broumovské pánve ještě několik malých rybníčků v polích a lukách a řada rybníčků a nádrží na potocích v intravilánech obcí.

Broumovsko je charakteristické osídlením ve vsích lánového typu s unikátní selskou architekturou a vysoce ceněnými sakrálními stavbami období baroka. Tato členitá architektonická díla také připívají k diverzitě broumovské ptačí fauny jako hnízdiště nebo přechodná stanoviště některých druhů ptáků.

Metodika

VVT byl tradičně zahájen příjezdem prvních účastníků už odpoledne v pátek 27.5.2011 a ukončen v neděli 29.5.2011 po 12. hodině. Sídlem tábora se stala Turistická základna u Nývtů v Martínkovicích. Účastníci přijížděli na tábor postupně a ne všichni absolvovali celý jeho program. Kompletní účastnický tým nakonec tvořilo 13 lidí: Jaroslav Branda, Milan Černý, Tomáš Diviš, Jana Divišová, Martin Fejfar, Jiří Flousek, Alois Holub, Petr Kafka, Vladimír Lemberk, František Roubal, Jaroslav Vaněk, Josef Vrána a Pavel Žďárek.

Program tábora byl přerušován nebo ovlivňován dešťovými přeháňkami, přesto se však účastníkům podařilo rámcově jeho záměr naplnit. Pozorování byla získána během denních pochůzek pomocí vizuálního sledování binokulárními dalekohledy obvyklých parametrů a pomocí náslechu hlasů bez hlasových provokací. Z časových důvodů nebyla cíleně dohledávána hnízda pozorovaných ptáků ani známky přítomnosti s vyšší průkazností hnízdního výskytu. S ohledem na roční dobu pozorování a chování pozorovaných ptáků lze však u většiny pozorovaných druhů hnízdění přepokládat. V práci je uveden seznam zjištěných druhů podle tří hlavních typů prostředí (les, zemědělská krajina, intravilán obcí) a u vybraných druhů jsou uvedeny podrobnosti pozorování nebo shrnuty dosavadní znalosti o jejich výskytu na sledovaném území, resp. v celé CHKO Broumovsko.

Výsledky a diskuse

Zjištěno bylo celkem 90 druhů ptáků (celkový přehled viz tab. 1). V lesním prostředí bylo pozorováno 45 druhů, v zemědělské krajině 38 druhů a v intravilánu obcí a měst 48 druhů. Některé ptačí druhy byly zjištěny ve více než v jednom z rozlišených typů prostředí.

Zjištěná společenstva lesních druhů ptáků a ptáků v zemědělské krajině vcelku odpovídají prostředí sledovaného území, okolnostem výzkumu a vynaloženému času. V části Broumovských stěn nad Martínkovicemi jsme nepotvrdili předpokládaný výskyt lejska malého (*Ficedula parva*). Zpívajícího samce dne 30.5.2004 slyšel u kaple Panny Marie Sněžné pod lokalitou Hvězda západně od obce Křínice J. Branda a kol. (VRÁNA & BĚLKA 2006). V květnu roku 2009 jsem na území CHKO Broumovsko provedl revizi výskytu lejska malého na některých lokalitách s vhodným prostředím. Výskyt se mně nikde nepodařilo potvrdit.

Ve vhodném prostředí podél toku řeky Stěnavy a některých jejích přítoků jsme rovněž nepotvrdili výskyt hýla rudého (*Carpodacus erythrinus*). Dne 30.5.2004 byl zpívající samec slyšen J. Brandou a kol. na okraji obce Křínice (VRÁNA & BĚLKA 2006). Z území CHKO Broumovsko mám další vlastní pozorování zpívajícího samce ze dne 7.6.1997 u Teplíc nad Metují. Na stejném místě ve dnech 6.–10.6.2000 zjistil dva zpívající samce P. Žďárek (*in litt.*). V červnu 2009 jsem namátkově na vhodných místech v CHKO Broumovsko provedl revizi výskytu hýla rudého. Ani u tohoto druhu se mně nepodařilo výskyt potvrdit.

V okolí obce Březová-Verněřovice jsme rovněž bez úspěchu ověřovali výskyt strnada lučního (*Emberiza calandra*). Dne 18.6.2008 jsem v okolí této obce zjistil tři zpívající samce (VRÁNA & ŽĎÁREK 2009).

Poměrně bohaté je ptačí společenstvo intravilánů měst a obcí (tab. 1). Kontrolou skupiny barokních kostelů a k nim přiléhajících hřbitovů a nutnosti zdržovat se za nepříznivé počasí více blízko ubytovny byla této skupině věnována největší pozornost.

Zcela schází pozorování z řádu sov. S ohledem na metodiku práce a vynaložený čas to není překvapující. Na lokalitě Buková hora a Mírošovské stěny jsme dne 28.5.2011 provedli s negativním výsledkem kontrolu dutiny, ve které jsem dne 18.5.2002 zjistil min. dvě odrostlá mláďata sýce rousného (*Aegolius fenereus*). Na území CHKO Broumovsko byl jeho výskyt v době hnízdění

zjištěn v Broumovských stěnách, v Jestřebích horách, na Ostaši, v Adršpašsko-teplických skalách (BĚLKA & VRÁNA 2004, VRÁNA & BĚLKA 2006, VRÁNA & BĚLKA 2007, VRÁNA & ŽDÁREK 2008, VRÁNA & ŽDÁREK 2010, VRÁNA & MACH 2011). V Mirošovských stěnách jsme se neúspěšně pokusili připískat kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*), který byl na lokalitě zjištěn dne 27.4.2001 (T. Diviš; viz BĚLKA & LEMBERK 2002). Na území CHKO Broumovsko byl kulíšek nejmenší zjištěn v době hnízdění nebo byly nalezeny jím obsazené dutiny na řadě lokalit v Jestřebích horách, Adršpašsko-teplických skalách, Broumovských stěnách a v Javořích horách (např. DIVIŠ 2003b, VRÁNA 1993). Jen zběžně a bez výsledku jsme na lokalitě Buková hora kontrolovali místo, kde jsem dne 19.5.2002 našel hnízdo výra velkého (*Bubo bubo*) s jedním mládětem. Jeho hnízdní výskyt je znám např. z Broumovských stěn a Adršpašsko-teplických skal (J. Vrána; viz VRÁNA & MACH 2011).

Podrobnosti nebo komentář k vybraným druhům

Labuť velká (*Cygnus olor*) – pozorována 16.5.2011 na rybníku Prostřední u Hynčic (P. Žďárek *in litt.*). Na sledovaném území bylo do roku 2006 hnízdění zjištěno na rybníku Šlégrově u Křinic, Hejtmánkovickém rybníku, rybníku Břídlo u Olivětína, Cihelném rybníku u Broumova a na soustavě rybníků u Hynčic (DIVIŠ 2008). Při letním sčítání jsem dne 22.6.2011 zjistil na sledovaném území 2 ex. na soustavě rybníků u Hynčic, jeden pár na jedné z nádrží v obci Křinice a pár s pěti mláďaty na rybníku v Meziměstí.

Lžičák pestrý (*Anas clypeata*) – 19.5.2011 na Stěnavě u Otovic (P. Žďárek *in litt.*).

Křepelka polní (*Coturnix coturnix*) – 28.5.2011 hlas 1 M u Martínkovic a Verneřovic.

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) – hnízdí na starém továrním komíně v Martínkovicích. V roce 2011 nehnízdil na tradičním hnízdišti až šesti párů v Dolním Pometují v jižní části okresu Náchod jediný pár (DIVIŠ 2011). V severní části okresu Náchod včetně sledovaného území však vyhnízdilo osm párů, které odchovaly 22 mláďat (DIVIŠ 2011). V roce 2011 byla na sledovaném území obsazena hnízda v Broumově, Jetřichově, Křinicích, Martínkovicích, Meziměstí a Olivětíně (ČAPÍ WEB 2012).

Čáp černý (*Ciconia nigra*) – 13.5.2011 pozorován u Božanova (P. Žďárek *in litt.*). Hnízdní výskyt do roku 2004 na území CHKO Broumovsko shrnul VRÁNA (2004). V roce 2004 evidoval na sledovaném území a v jeho blízkém okolí šest obsazených hnízd.

Luňák červený (*Milvus milvus*) – 27.5.2011 pozorován 1 ex. u Martínkovic, 28.5. dvakrát po 1 ex. u Verneřovic. Ve sledované oblasti byl pozorován např. už 7.5.1984 1 ex. u Broumova (J. Vrána; viz DIVIŠ 1985). Z posledních let je odůvodněn pozorování v hnízdní době několik. Např. 1.7.2004 u Šonova u Broumova (J. Vrána; viz BĚLKA & VRÁNA 2004), 17.6.2007 2 ex. při lovu u Rožmitálu (J. Vrána; viz VRÁNA & ŽDÁREK 2008), 2.6.2009 1 ex. u Martínkovic

(J. Vrána; viz VRÁNA & ŽDÁREK 2010). Zajímavé je pozorování P. Kafky, který dne 16.8.2006 zjistil min. 10 ex. na sloupech elektrického vedení a při lovu u Martínkovic (VRÁNA & BĚLKA 2007).

Moták lužní (*Circus pygargus*) – 13.5.2011 pozorován u Božanova (P. Žďárek *in litt.*). Ze sledované oblasti existují z novější doby pozorování v hnízdní době, jako např. 1 ex. u Šonova u Broumova dne 1.7.2004 (J. Vrána; viz BĚLKA & VRÁNA 2004), 8.7.2005 2 M a 1 F u Rožmitálu a 17.7.2005 1 M a 1 F u Martínkovic (J. Vrána; viz VRÁNA & BĚLKA 2006) nebo 1 F u Meziměstí dne 25.6.2008 (T. Diviš; viz VRÁNA & ŽDÁREK 2009).

Ostříž lesní (*Falco subbuteo*) – 28.5.2011 zjištěn 1 ex. u Martínkovic a další u Otovic. Ze sledovaného území je několik dalších pozorování dokladujících nebo nasvědčujících hnízdění. Dne 20.7.1990 jsem pozoroval 1 lovicí ex. u Křinic. Dne 3.6.2004 pozoroval 1 ex. u Božanova J. Vrána (BĚLKA & VRÁNA 2004). Dne 11.8.2010 jsem nedaleko Starostína pozoroval na hnízdišti min. jedno létající, ale rodiči ještě potravou zásobené mládě. Z území CHKO Broumovsko jsou známé případy hnízdění u Pěkova (T. Diviš; viz VRÁNA & BĚLKA 2006) a Horního Dřeviče (T. Diviš; viz VRÁNA & ŽDÁREK 2009).

Jeřáb popelavý (*Grus grus*) – 16.5.2011 u Martínkovic (P. Žďárek *in litt.*). Za přeletu bylo zastíženo např. 14 ex. 27.3.2003 u Božanova (T. Bělka; viz VRÁNA & BĚLKA 2003). Dne 5.4.2007 pozoroval na louce u Křinic 2 ex. J. Vrána (VRÁNA & ŽDÁREK 2008), dne 11.7.2008 krouží 2 ex. u Jetřichova P. Kafka (VRÁNA & ŽDÁREK 2009), dne 13.5.2009 2 ex. u Božanova J. Vrána (VRÁNA & ŽDÁREK 2010) a dne 22.4.2010 1 ex. na Šlégrově rybníku u Křinic J. Kult (VRÁNA & MACH 2011). Zajímavé je pozorování 3 ex. po dobu 3 týdnů v červnu 2005 u Verněřovic (M. Černý; viz VRÁNA & BĚLKA 2006).

Chřástal polní (*Crex crex*) – 28.5.2011 hlas 1 M u Verněřovic.

Čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*) – 16.5.2011 u Martínkovic (P. Žďárek *in litt.*) a 27.5. 1 ex. v poli nedaleko čerpací stanice v Broumově.

Krutihlav obecný (*Jynx torquilla*) – 29.5.2011 po 1 ex. u kostela ve Vižňově a u kostela v Ruprechticích. V Broumovské pánvi není krutihlav patrně až tak vzácný. Dne 4.5.2002 jsem jej slyšel v Šonově u Broumova. Při prvním VVT v Javořích horách v roce 1994 byl slyšen dne 27.5. v Janovičkách v nadmořské výšce okolo 600 m (ČERNÝ 1994). Na mnou kontrolovaných lokalitách v jižní části okresu Náchod jsou jeho pozorování řídká až vzácná.

Žluva hajní (*Oriolus oriolus*) – 29.5.2011 zpěv u kostela ve Vižňově, 470 m n.m.

Ťuhýk šedý (*Lanius excubitor*) – 28.5.2011 1 ex. Černý vrch u Rožmitálu.

Cvrčilka říční (*Locustella fluviatilis*) – 28.5.2011 zpěv 1 M u Rožmitálu a Božanova.

Rákosník obecný (*Acrocephalus scirpaceus*) – 28.5.2011 zpěv u Otovic.

Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*) – 29.5.2011 několik ptáků zaletujících s potravou do hnízd ve zdivu kostela ve Vižňově.

Čečetka tmavá (*Carduelis cabaret*) – 16.5.2011 v Broumově (P. Žďárek *in litt.*).

Souhrn

Ve dnech 27. až 29.5.2011 se konal 18. ročník Víkendového výzkumného tábora Východočeské pobočky České společnosti ornitologické území Chráněné krajinné oblasti Broumovsko. Akce se zúčastnilo 13 ornitologů, kteří zjistili celkem 90 druhů ptáků. V lesních biotopech bylo zjištěno 45 druhů, v zemědělské krajině 38 druhů a v intravilánech vesnic a měst 48 druhů ptáků. U vybraných druhů jsou uvedeny podrobnosti pozorování nebo shrnuty dosavadní znalosti o jejich výskytu na sledovaném území, resp. v celé CHKO Broumovsko. K nejzajímavějším zjištěním patří např. pozorování luňáka červeného (*Milvus milvus*) 27.5.2011 u Martínkovic a 28.5.2011 u Verněřovic, motáka lužního (*Circus pygargus*) 13.5.2011 u Božanova, nebo jeřába popelavého (*Grus grus*) 16.5.2011 u Martínkovic.

Summary

From 27 to 29 May 2011 the regular annual weekend research camp of the East Bohemian Branch of the Czech Society for Ornithology (VČP ČSO) took place in the Broumovsko Protected Landscape Area (Grid nos. 5363, 5463, 5464; altitude 360-769 m a.s.l.; sandstone rock cities on slopes covered with coniferous and deciduous forests, agricultural landscape with a large proportion of meadows and with the Stěnáva river, and urban areas). Thirteen ornithologists took part who recorded in total 90 bird species. Forty-five species were recorded in forest habitats, 38 species in agricultural landscape, and 48 species were recorded in urban areas. Details on observation and/or a summary of our knowledge about a particular species' occurrence either in a monitored region or in the whole Broumovsko Protected Landscape Area are given for selected bird species. Noteworthy observation included two records of Red Kite (*Milvus milvus*) on 27 May near Martínkovice and on 28 May 2011 near Verněřovice, the record of a Montagu's Harrier (*Circus pygargus*) on 13 May 2011 near Božanov, and the record of a Common Crane (*Grus grus*) on 16 May 2011 near Martínkovice.

Literatura

- BARTONÍČEK J. 2009: VVT 2008 „Podkrkonošská nížina“. *Panurus* 18: 53–56.
- BĚLKA T. & LEMBERK V. (eds) 2002: Ornitologická pozorování. *Panurus* 12: 87–98.
- BĚLKA T. & VRÁNA J. (eds) 2004: Ornitologická pozorování. *Panurus* 14: 167–179.
- ČAPÍ WEB 2012: Čápi východních Čech. Dostupné na www.capiweb.cz.
- ČERNÝ M. 1993: Závěry z průběhu nultého ročníku VVT na Králickém Sněžníku: *Zpravodaj VČP ČSO* 10: 10–17.
- ČERNÝ M. 1994: 1. VVT VČP ČSO v Javořích horách. *Zpravodaj VČP ČSO* 13: 20–27.
- ČERNÝ M. 1995: 2. VVT VČP ČSO v okolí Kopidlno. *Zpravodaj VČP ČSO* 15: 20–39.
- ČERNÝ M. 1996: 3. VVT VČP ČSO v Železných horách. *Zpravodaj VČP ČSO* 19: 12–20.

- ČERNÝ M. 1997: 4. VVT VČP ČSO Dolní Pometují. *Zpravodaj VčP ČSO 21: 11–25.*
- DIVIŠ T. 1985: Zpráva o činnosti východočeské podskupiny Skupiny pro výzkum dravců a sov v roce 1984. *Sborník Vč. pobočky ČSO 7: 67–94.*
- DIVIŠ T. 1997: Zpráva o výsledcích 4. víkendového výzkumného tábora Východočeské pobočky České společnosti ornitologické „Dolní Pometují“. *Zpravodaj VčP ČSO 21: 7–10.*
- DIVIŠ T. 2003a: 9. víkendový výzkumný tábor Východočeské pobočky České společnosti ornitologické „Krkonošské podhůří 2002“. *Panurus 13: 181–187.*
- DIVIŠ T. 2003b: Několik poznámek k rozšíření a ekologii kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*). *Panurus 13: 95–99.*
- DIVIŠ T. 2004: Několik poznámek k rozšíření a ekologii sýce rousného (*Aegolius funereus*). *Panurus 14: 47–51.*
- DIVIŠ T. 2008: Labuť velká (*Cygnus olor*) v okrese Náchod – historie osidlování a výsledky sčítání. *Panurus 17: 27–42.*
- DIVIŠ T. 2011: Čáp bílý v Dolním Pometují – historie a současnost. *Vč. pobočka ČSO při VČM v Pardubicích, Pardubice.*
- FÁBERA V. 1947: Ptactvo Policka. *Broumovsko 1: 9–11.*
- FÁBERA V. 1947–48: O některých vzácných dravcích na Policku nad Metují. *Sylvia 9–10: 71–72.*
- FÁBERA V. 1949: Vodní ptactvo na Policku. *Broumovsko 3: 71.*
- FÁBERA V. 1959: Ptactvo na řece Metují. *Sb. Hradecký kraj 3: 72–74.*
- FÁBERA V. 1961: Příspěvek k výskytu ptactva v okolí hory Ostaše u Police nad Metují. *Vlastivěd. sb. Východní Čechy 1961: 387–390.*
- FÁBERA 1963: Příspěvek k poznání ptactva Broumovských stěn. *Zprávy MOS 1963: 33–40.*
- FEJFAR M. 2011: „Hradecké lesy 2010“. *Panurus 20: 93–100.*
- KÖPPL P. 2011: Sokol stěhovavý na konci první dekády nového století. *Krkonoše-Jizerské hory 9/2011: 38–39.*
- MACH J. 2007: VVT v území přírodního parku Údolí Křetinky na Poličsku. *Panurus 16: 105–108.*
- REJL J. 2000: Zpráva o 6. víkendovém výzkumném táboře v okolí Semína u Pardubic. *Panurus 10: 65–73.*
- VRÁNA J. 1993: Výskyt a hnízdění kulíška nejmenšího (*Glaucidium passerinum*) v Broumovské vrchovině. *Práce a studie – nová řada 1: 59–64.*
- VRÁNA J. 2001: Pozorování orla křiklavého (*Aquila pomarina*) na Náchodsku. *Panurus 11: 133–134.*
- VRÁNA J. 2004: Čáp černý (*Ciconia nigra* L.) v CHKO Broumovsko. *Panurus 14: 3–25.*
- VRÁNA J. & BĚLKA T. (eds) 2003: Ornitologická pozorování. *Panurus 13: 211–222.*
- VRÁNA J. & BĚLKA T. (eds) 2006: Ornitologická pozorování. *Panurus 15: 125–140.*
- VRÁNA J. & BĚLKA T. (eds) 2007: Ornitologická pozorování. *Panurus 16: 133–160.*
- VRÁNA J. & MACH J. (eds) 2011: Ornitologická pozorování. *Panurus 20: 193–220.*

- VRÁNA J. & ŽĎÁREK P. (eds) 2008: Ornitologická pozorování 2007. *Panurus 17: 119–144.*
- VRÁNA J. & ŽĎÁREK P. (eds) 2009: Ornitologická pozorování v roce 2008. *Panurus 18: 95–120.*
- VRÁNA J. & ŽĎÁREK P. (eds) 2010: Ornitologická pozorování 2009. *Panurus 19: 103–118.*
- ŽĎÁREK P. 1998: Výsledky prvního výzkumu avifauny Vraních hor. *Panurus 9: 29–40.*

ISSN 1211-6424

ISBN 978-80-87151-25-9

Tab. 1: Systematický přehled zjištěných druhů během 18. ročníku VVT „Broumovsko 2011“ v termínu 27.–29.5.2011.

Tab. 1: List of bird species recorded during the 18th annual weekend research camp (organized by the East Bohemian Branch of the Czech Society for Ornithology) in the Broumovsko Protected Landscape Area on 27 to 29 May 2011.

Druh / Species	Les / Forest	Zemědělská krajina / Rural landscape	Intravilán / Urban areas
labuť velká (<i>Cygnus olor</i>)			+
kachna divoká (<i>Anas platyrhynchos</i>)		+	+
lžičák pestrý (<i>Anas clypeata</i>)		+	
křepelka polní (<i>Coturnix coturnix</i>)		+	
bažant obecný (<i>Phasianus colchicus</i>)		+	
volavka popelavá (<i>Ardea cinerea</i>)		+	
čáp bílý (<i>Ciconia ciconia</i>)		+	+
čáp černý (<i>Ciconia nigra</i>)	+	+	
luňák červený (<i>Milvus milvus</i>)		+	
káně lesní (<i>Buteo buteo</i>)	+	+	
krahujec obecný (<i>Accipiter nisus</i>)	+	+	+
moták pochop (<i>Circus aeruginosus</i>)		+	
moták lužní (<i>Circus pygargus</i>)		+	
ostříž lesní (<i>Falco subbuteo</i>)		+	
poštołka obecná (<i>Falco tinnunculus</i>)		+	+
jeřáb popelavý (<i>Grus grus</i>)		+	
chřástal polní (<i>Crex crex</i>)		+	
čejka chocholátá (<i>Vanellus vanellus</i>)		+	
holub domácí (<i>Columba livia</i> f. <i>domestica</i>)		+	+
holub doupňák (<i>Columba oenas</i>)	+	+	
holub hřivnáč (<i>Columba palumbus</i>)	+	+	+
hrdička divoká (<i>Streptopelia turtur</i>)	+	+	

Tab. 1: pokračování.*Tab. 1: continued.*

Druh / Species	Les / Forest	Zemědělská krajina / Rural landscape	Intravilán / Urban areas
hrdlička zahradní (<i>Streptopelia decaocto</i>)			+
rorýs obecný (<i>Apus apus</i>)			+
kukačka obecná (<i>Cuculus canorus</i>)	+		
žluna zelená (<i>Picus viridis</i>)	+		+
datel černý (<i>Dryocopus martius</i>)	+		
krutihlav obecný (<i>Jynx torquilla</i>)			+
strakapoud velký (<i>Dendrocopos major</i>)	+		+
žluva hajní (<i>Oriolus oriolus</i>)			+
tuhýk obecný (<i>Lanius collurio</i>)		+	
tuhýk šedý (<i>Lanius excubitor</i>)		+	
sojka obecná (<i>Garrulus glandarius</i>)	+		+
straka obecná (<i>Pica pica</i>)		+	+
ořešník kropenatý (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	+		
vrána šedá (<i>Corvus cornix</i>)		+	
krkavec velký (<i>Corvus corax</i>)	+	+	
sýkora koňadra (<i>Parus major</i>)	+		+
sýkora modřinka (<i>Cyanistes caeruleus</i>)	+		+
sýkora uhelníček (<i>Periparus ater</i>)	+		
sýkora parukářka (<i>Lophophanes cristatus</i>)	+		
sýkora babka (<i>Poecile palustris</i>)	+		+
mlynařík dlouhoocasý (<i>Aegithalos caudatus</i>)	+		+
jiříčka obecná (<i>Delichon urbicum</i>)			+
vlaštovka obecná (<i>Hirundo rustica</i>)			+
skřivan polní (<i>Alauda arvensis</i>)		+	
budníček větší (<i>Phylloscopus trochilus</i>)	+		
budníček menší (<i>Phylloscopus collybita</i>)	+		+
budníček lesní (<i>Phylloscopus sibilatrix</i>)	+		
cvrčilka říční (<i>Locustella fluviatilis</i>)		+	
rákosník obecný (<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)		+	
rákosník zpěvný (<i>Acrocephalus palustris</i>)		+	
sedmihlásek hajní (<i>Hippolais icterina</i>)			+
pěnice černohlavá (<i>Sylvia atricapilla</i>)	+		+
pěnice slavíková (<i>Sylvia borin</i>)	+		+
pěnice pokřovní (<i>Sylvia curruca</i>)			+
pěnice hnědokřídla (<i>Sylvia communis</i>)		+	
králíček obecný (<i>Regulus regulus</i>)	+		
králíček ohnivý (<i>Regulus ignicapilla</i>)	+		
šoupálek dlouhoprstý (<i>Certhia familiaris</i>)	+		+

Tab. 1: pokračování.*Tab. 1: continued.*

Druh / Species	Les / Forest	Zemědělská krajina / Rural landscape	Intravilán / Urban areas
brhlík lesní (<i>Sitta europaea</i>)	+		+
špaček obecný (<i>Sturnus vulgaris</i>)	+		+
střízlík obecný (<i>Troglodytes troglodytes</i>)	+		
kos černý (<i>Turdus merula</i>)	+		+
drozd zpěvný (<i>Turdus philomelos</i>)	+		+
drozd brávník (<i>Turdus viscivorus</i>)	+		
drozd kvíčala (<i>Turdus pilaris</i>)			+
lejsek šedý (<i>Muscicapa striata</i>)	+		+
červenka obecná (<i>Erithacus rubecula</i>)	+		
rehek domácí (<i>Phoenicurus ochruros</i>)			+
rehek zahradní (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	+		+
bramborníček hnědý (<i>Saxicola rubetra</i>)		+	
pěvuška modrá (<i>Prunella modularis</i>)	+		+
vrabec domácí (<i>Passer domesticus</i>)			+
vrabec polní (<i>Passer montanus</i>)		+	+
linduška lesní (<i>Anthus trivialis</i>)	+		
konipas bílý (<i>Motacilla alba</i>)			+
konipas horský (<i>Motacilla cinerea</i>)	+		+
pěnkava obecná (<i>Fringilla coelebs</i>)	+	+	+
dlask tlustozobý (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	+		+
hýl obecný (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	+		+
zvonek zelený (<i>Carduelis chloris</i>)	+		+
čížek lesní (<i>Carduelis spinus</i>)	+		
zvonohlík zahradní (<i>Serinus serinus</i>)			+
křivka obecná (<i>Loxia curvirostra</i>)	+		
stehlík obecný (<i>Carduelis carduelis</i>)		+	+
konopka obecná (<i>Carduelis cannabina</i>)		+	+
čečetka tmavá (<i>Carduelis cabaret</i>)			+
strnad obecný (<i>Emberiza citrinella</i>)		+	
strnad rákosní (<i>Emberiza schoeniclus</i>)		+	
Počet druhů / No. of species (Celkem / Total = 90)	45	38	48